

Oredništvo i uprava
ZAGREB, Masarykova 6/II
Telef. 122-123
Dr. Čapekovi list
Družakova 8/II
LJUBLJANA

ČAPEKOV ISTRA

GLASILO SAVEZA JUGOSLOVENSKIH EMIGRANATA IZ JULIJSKE KRAJINE

ČAPEKOV

MARŠAL

Drama češkog pisca Karel Čapeka »Bijela bolest«, puni kazalište. Gledaoči plješću pojedinim rečenicama i živide nekim frazama. Ta »bijela bolest« kosi ljudi iznad 45 godine — ljudi koji vladaju i o kojima ovisi rat i mir. I nitko ne zna liječnika, do jednog skromnog liječnika, siromaha. Ali on neće da liječi bogate. Traži da se vlade određu rata i pristanu na vječni mir pa će tek onda odati tajnu svoga liječenja. Do tada liječi samo one najbliznije.

A tu državu vodi diktator — maršal. Zastave, uniforme, poseban pozdrav, teorija o ratu kao najpotrebnjem i najspasosnijem izrazu za jedan narod itd. sve ono što čitamo svakog dana u raznim evropskim listovima, Maršal je »čovjek kojeg je poslala sama božja providnost« — maršal je pobudio osjećaj časti i ponosa u svom narodu» itd., itd.

Oboli naršalov najbolji prijatelj — baron Krüg, najveći fabrikant topova, municije, tenkova, aviona i otrovnih gasova. Siromašni doktor Galen neće da ga izliječi dok se ne odreće fabriciranja ratnih sredstava. Baron se boji za svoj život i pristao bi. Ali maršal ne da. Baron se ubija. Maršal počinje rat bez objave i hoće da uništi susjednu malu državu.

Masa ga aklimira. Pjeva, urliče pod prozorima maršalovim. »Mar-šal, mar-šal«, prolama se poznato skandiranje »vodnjog« imena. Maršal s balkona sipa fraze. Masa plješće. »Mar-šal, Mar-šal«.

Ali — u tom času maršal i na sebi osjeti »bijelu bolest«. Hvata ga panika. Zovu dra Galena, ali on traži kao uvjet da prestane rat, i da se sklopi vječni mir. Maršal pristaje na taj uvjet — povlači svoju vojsku itd., ali tek kada su mu kazali da ga je »božja providnost« odredila da on provede taj vječni mir i da »njegov« narod bude prvi mirotvorac.

Dolazi siromašni doktor da izliječi maršala, ali razularena masa ga na stepeničama dvorca ubija zato što je govorio protiv rata — prije nego je uspio doći do maršala.

To bi bio u glavnom sadržaj. Neki kažu da je utopistički i sadržaj i ideje. Ali — gledaoči pune kazalište i plješću i živide. Svi osjećaju stvarnost. I svi vide ljudički zločin u maršalu, njegovim idejama i postupku. Svi — i oni u ložama i oni na galerijama. Svi osjećaju onako kao što bi u stvarnosti osjećali oni siromašni gubavci, koje je dr. Galen izliječio u carstvu maršalova.

Kada bi neki čovjek iz tog maršalovog »imaginiranog« carstva došao medju publiku da gleda taj komad, šta bi on u tom času osjećao i mislio. Pokušajmo da se uživimo u tog podanika maršalovog i da kažemo ono što bi on, po prilici rekao. On bi kazao:

Ljudi i žene, vi u ložama i vi s galerijama, gledajte! Vidite li da je taj maršal ludjak — vidite li da on nije nikakov veliki čovjek kako kaže on sam i da on nije nikakav čovjek »božje providnosti« kao što ga nazivaju njegovi prijatelji i pomagači. I da le čovječji život najsvetije na ovom svijetu. Da nema te ideje radi koje bi se smjelo i moglo bacati ljudi u tamnicu, mučiti ih i strijeljati. Da se ne može radi neke šimere »o velikom Bogom određenom narodu« tjerati drugi manji narod iz njegovih kuća, paliti ga i gaziti mu polja. Da se ne može neki drugi narod izbrisati sa površine zemlje samo zato što pod baikonom jednog bjesomučnog diktatora neće da urliče »mar-šal, mar-šal«.

Vidite li, ljudi, koliko je taj »veliki« čovjek mali i samo čovjek. Kako on pristaje na sve kada se radi o njemu. Kako je njemu njegov život drag — kako se i on boji smrti. Kako sve »velike« ideje usteknu pred pitanjem života ili smrti.

Zato, ljudi, budite s nama. Ne klanjajte se tom našem maršalu i shvatite našu tragediju. Nemojte nas samo žaliti — bu-

NJEMAČKI LISTOVI

o POLOŽAJU NIJEMACA U JUŽ. TIROLU

U njemačkim listovima se često čita o položaju Nijemaca u Južnom Tirolu. Bez obzira na aktuelne diplomatske dogadjade, njemačka štampa često stavlja primjedbe na postupak vlasti u Južnom Tirolu, koje nisu uvjek u skladu s političkim prijateljstvima. Donosimo nekoliko primjera tog pisanja njemačke štampe o Nijemcima u Italiji:

Velika berlinska revija »Deutsche Arbeit« ističe u svom broju za mart, da način kojim se kani uništiti njemačko pučanstvo u Južnom Tirolu postaje već opasnim, jer se Nijemce kani uništiti i gospodarski i nacionalno.

»Salzburger Chronik« piše o novom zakonu po kojem »Ente di rinascita agraria« ima prava da izvlasti svakog posjednika i da ga potjera sa njegova imanja uz minimalnu otstetu. Svrha tih zakona je ta, kaže »Salzburger Chronik«, da se staro njemačko i slavensko seljaštvo sa granice preseli u unutrašnjost države da bi tamo u drugoj sredini promjenilo svoj narodni značaj. Medutim, za imperij koji se proteže od Alpa do Ekvatora, kaže taj list, ne bi smjelo biti pitanje ni prestižni sigurnosti da starodrevno njemačko pučanstvo govori, moli i piše u svom ljubljenom materinskom jeziku, da vrši svoje starodrevne običaje i da cijeni svoja starasta baštinstva njemačka prezimena. U svom broju od 11 marta se taj list ponovno navraća na te zakone o ekspropriaciji, i kaže da je to u nebo vapljiva nepravda prema njemačkim seljacima u Južnom Tirolu. Pozivlje poznati njemački savez »Andreas-Hofer-Bund« da upozori na tu novu nepravdu ostali svijet i sve one koji putuju iz njemačkih krajeva prema jugu. Time će se postići, kaže »Salzburger Chronik«, da se svuda dozna za tragediju subduru turistima toliko omiljene zemlje. Ponukan čežnjom Južnotirolaca za svojom ostatkom braćom, kaže na drugom mjestu taj isti list, održao je državni savjetnik Fischer pred Domovinskom frontom u Innsbrucku govor u kojem je rekao da je dužnost svih Nijemaca da nikada ne zaborave Južni Tirol, koji da ostaje za čitavo Nijemstvo najdragocjenija vrijednost.

»Tiroler Anzeiger« tumači nove talijanske dekrete o razvlaštenju seljaka, pa dodaje da se tim zakonom najdublje zahvata u dosadašnje priznato pravo nedotakljivosti seljačkog i svakog privatnog vlasništva u Tirolu i u Julijskoj Krajini. Nažalost su te odluke tako jasne, nastavlja taj list, da ne trebaju više nikakova komentara i da će pogoditi najteže u dušu cijeli tamošnji narod. Zatim završava: »Toga radi treba podvući da će primjena tih zakona sasvim pokvariti onaj sporazum kojega se tako teško postiglo između talijanskog i njemačkog naroda.«

Jos jače piše »Tiroler Grenzbot« koja kaže:

»Tim dekretima će se pogoditi u sam korjen južnotirolske Nijemce, koje će se sada moći potjerati sa njihovih imanja još brže i lakše nego li je to bilo do sada. Time su ovi Nijemci očito degradirani na državljanе nižeg stepena i četvrt milijuna Nijemaca je tako izrечен na milost i nemilost narodu od 42 milijuna.«

Tirolska »Bauernzeitung« piše kako će sada poludivlji Abesinci dobiti

škole u svom materinskom jeziku, a južnotirolske Nijemce sa njihovom starodrevnom kulturom tretira se na način za koji se ne može upotrijebiti ni dolican izraz. Prelazeći na nove zakone o razvlaštenju seljaka u Tirolu i Julijskoj Krajini, list se dalje pita: »Kako je moguće da se tako postupa u vrijeme kada državnici Italije, Austrije i Njemačke nastoje svim silama da sklope iskreno prijateljstvo ne samo među vladama, već i među samim narodima.«

»Vorarlberger Volksbote« piše: »Najbolji njemački mladići su krvali i umirali za Italiju dok u isto vrijeme njihova mlađa braća ne smiju njemački govoriti ni misliti, a mi svi moramo prekršteni ruku gledati kako ova nesretna zemlja, jednom tako bogata i lijepa, sve više i više propada i prelazi u tufje ruke. Nema više nikoga na tom svijetu, koji bi taj najnesretniji narod u njegovu smrtnom boju tješio i potpomagao.«

Cak i sama poznata bečka »Wehrzeitung« bilježi da se prijateljski odnosi između Italije i Austrije razvijaju samo i jedino između vlasta, a ne i između naroda, budući da je položaj Nijemaca u Južnom Tirolu tako tužan i očajan da su njemački rodoljubi povrijedjeni u srce i ne mogu se ugrijati za sporazumijevanje s talijanskim narodom, koji dopušta takvu politiku.

»Innsbrucker Volkszeitung« kaže da je namjeravano razvlaštenje seljaka pravi razbojnički pohod protiv njemačkog naroda, pa kaže: »Sve prijateljstvo koje nam političke prilike nalaze ne može nas zapriječiti da upozorimo svu svjetsku javnost na taj kruti pokušaj narodnog tlačenja i raznarodjivanja. I kada se ne bi odmah počelo sa izvršenjem tih ekspropriacija, sam utjecaj takovih prijetnja će djelovati kao oruđe na njemački narod.«

I sama bečka službena »Reichspost«, poznata sa svoga talijanofilstva, ne može drugo nego da primjeti kako će spomenute odredbe o razvlaštenju izazvati i preko granice nemale brige.

Još ima nekoliko njemačkih listova, koji su pisali o tome u istom duhu, ali ne možemo sve citirati.

Koliko je listova u Jugoslaviji, osim »Istre«, pisalo o tome...? —

KULTURNI SPORAZUM NJEMAČKE I ITALIJE

Njemački jezik u talijanskim školama, talijanski u njemačkim.

Londonski »Daily Telegraph« doznaće od svog berlinskog dopisnika da će njemački ministar inostranih poslova barun von Neurath — prilikom svog posjeta Rimu dovršiti pregovore za sklanjanje »kulturnog sporazuma između Njemačke i Italije!« Dopisnik tvrdi da će oba državnika razmotriti mogućnost da talijanska djeca uče njemački a njemačka talijanski u školama obiju prijateljskih zemalja. U ugovoru će biti predviđen dio iz kulturnih suradnji, kao što je znanstvena izmjena međusobnih dobara i druge slične stvari.

Letaci „Unione popolare italiana“ u Julijskoj Krajini

KONFINIRANCI SE VRAĆAJU

Pula, maja 1937. — Iz konfinacije se malo pomalo vraćaju naši ljudi. Tako su se ovih dana vratili Aleksandar Brajić, Lazo Brajić i Nikola Vučetić iz pravoslavnog sela Peroja. Billi su konfirirani 1935 god. Uz to su oslobođili policijskog nadzora i Niku Popovića, takodjer iz Peroja.

Doznajemo da se je iz Pazinštine vratilo kući pet konfiniranih.

Eto, to bi, po prilici, rekao imaginiranu podanik tog maršalovog carstva iz Čapekove drame »Bijela bolest«, kada bi gledao s nama zajedno taj komad na pozornici.

A mi — šta bi mi na to rekli?

To isto.

SALJITE DUZNU PRETPLATU!
NE DOZVOLITE DA PROPADA
OVAJ NAŠ JEDINI LIST!

Vprašanje narodnih manjin je osnova za meddržavne pogodbe
Piše senator G. FRAN SMODEJ V »SAMOUPRAVI«.

V velikonočni številki belgrajskoga dnevnika »Samouprava«, glavnega organa JRZ, piše senator g. Fran Smodej tale članak o osnovah meddržavnih pogodb, katerega priobčujemo v celini kot zelo zanimivo i aktuelno principielno stališče:

Po zelo srečno končanih pogodbah, ki jih je Kraljevina Jugoslavija sklenila z Bolgarijo in Italijo in ki jih je yes svet odkritosrочно pozdravil kot močno sredstvo za ohranitev miru v Evropi, bi bilo želeti, da bi se okrepile medsebojne veze tudi z onimi sosednjimi državami, s katerimi ima naša država sicer korektne zveze, ki pa vendar isključujejo prijateljstvo sodelovanja. Predvsem imamo tu v mislih Avstrijo. Kot so sedeli sta Jugoslavija in Avstrija popolnoma korektni, imata trgovinsko pogodbo, kot temna senca pa se stalno med njima nahajajo, vprašanja ki se tičejo načrtov o avstrijski bodočnosti, vprašanja ki niso zgolj avstrijska notranjedržavna vprašanja, marveč se tičejo tudi, sosednih držav.

Pa četudi bi se ta vprašanja zadovoljno rešila, bi ostalo med nemškim avstrijskim in jugoslovanskim prebivalstvom nekaj, kar bi motilo prisrčnost odnosa ene države do druge. To je vprašanje slovenske narodne manjšine na Koroškem.

Že enkrat smo povdarili, kako važno je za meddržavne razmere psihološko stanje prizadetih narodov.

Meddržavne pogodbe, zvezne in sklenjene prijateljstva imajo le tedaj trdno podlogo in trajni pomen, ako jih ni sklenila diplomacija po svoji volji, ampak v sporazumu z javnim misljenjem.

Zato se vse države trudijo, da odstranijo vrzeli, ki jih ne morajo zamašiti pisane pogodbe, s pospeševanjem medsebojnih kulturnih stikov prebivalstva ene in druge pogodbene države. S tem se hoče ustvariti psihološko stanje v prebivalstvu obeh držav, ki naj udari na pisano pogodbo pečat njene vrednosti in trajnosti. To je element demokracije, ki je potreban tudi za državne pogodbe in ki šele daje tem pogodbam trdno podlogo.

Da bi moglo priti med Jugoslavijo in Avstrijo

do trajnega prijateljskoga razmerja, bi bilo potrebno, da se vprašanje slovenskih narodnih manjin na Koroškem za stalno reši.

Mi govorimo samo o slovenski narodni manjšini v Avstriji in ne tudi o nemški narodni manjšini v Jugoslaviji zato, ker Jugoslavija skrbila za nacionalne manjšine tako, kakor — to smemo trditi, ne da bi nam kdo mogel kaj nasprotnega dokazati — kakor nobena druga od tistih držav, ki so prevzele s senžermensko mirovno pogodbo določene obveznosti do svojih narodnih manjin. Tudi Avstrija je take obveznosti prevzela, toda jih niti v najmanjši meri ne izvršuje nasproti Koroškim Slovencem. Medtem ko bi se moglo vprašavati glede narodnih manjin v drugih državah, cesa nimajo, do cesa imajo še pravico, ki je dosedaj uživaju moramo gledati slovenske narodne manjšine v Avstriji utrditi, da bi se moralni uprašati: Ali imajo Koroški Slovenci

sploh kakšne pravice narodne manjšine? In na tako vprašanje moramo odgovoriti: Nobenih, pa prav nobenih, niti najelementarnejših, ki jih imajo vsak človek in vsak narod!

Koroški Slovenci nimajo samo nobenih svojih slovenskih šol; nimajo niti šol, v katerih bi se naučili pisati in brati v svojem jeziku. Nimajo šol, v katerih bi se negovala slovenska kultura, v katerih bi se učili spoštovati in ljubiti svoj materin jezik, marveč se slovenski otroci v teh šolah učijo zančevati svoj materin jezik, vceplja se jim sovraštvo do lastnega naroda. Nimajo ne svojih slovenskih uradnikov, sodnikov, učiteljev, profesorjev, nimajo niti ene državne ustanove, ki bi bila namenjena njihovi blaginji, vse, prav vse, ves državni in deželnini aparati služi med Sloveni samo kot sredstvo za raznarodovanje. Nititi moliti ne morejo povsed v svojem materinem jeziku. Država sama pomaga, da prijava slovenska posest v nemško last, sama naseljuje Nemce iz Nemčije na slovenskem ozemlju,

(Nadaljevanje na 2. strani, 4. stolpec.)

NAŠA EMIGRACIJA

Sa zadovoljstvom pratim u našoj »Istri« rubriku »Načna emigracija« na drugoj strani lista. Kako vidite, prvi članak »Načna emigracija« izazvao je u našoj emigraciji pričenu pažnju i diskusiju. Raduje me, što nije ostao tek mrtvo slovo na papiru. Pravo da kažem, ja sam očekivao da će ostati bez odjeke već iz razloga, što je »Istra« i ranije po tom pitanju otvarala ankete bilo iz svoje inicijative, bilo na inicijativu kojeg drugog emigranta, ali uzalud — odjeka nije bilo.

Zapaženo je, da je u našoj emigraciji postalo živje, što je dobar znak, jer je naša emigracija postala vitalnija i impulzivnija više nego li ikada, kako to konstataju i uredništvo lista. Za našu emigraciju zainteresovali su se i redovi izvan naše emigracije. Trebalo je dačko početi, pa da se do toga dodje. Nije to cijepanje snage, kako to nekoj misle, već je to razbistiranje, do čega je moralno doći. Steta samo, što do toga nije ranije došlo. Mi moramo končno biti na čistu sami sobom, moramo znati što hoćemo. Svaki pojedini emigrant mora znati što hoće cjelina, što hoće naša emigracija, koji još je cilj i zašto se ona organizuje, jer napokon i udruživanje u svrhu gajenja društvenog života mora končno ustupiti mjesto onom pravom i jednom zadatku naše emigracije.

Prije 10 do 15 godina, kada su se počele stvarati naše emigrantske jedinice u raznim krajevinama naše države, one su zaista bile udruženja za medjusobno upoznavanje i potpomaganje, društva sa socijalnim, kulturnim i sličnim programom. Ali kako je kasnije naša emigracija sitom prilika u zavičaju brojčano sve više rasla, donijela je medju nas sasvim drugi duh. Taj duh počeo je uzimati sve više maha u našim redovima. Taj duh borbenosti počeo se buniti. Dolazi do osnivanja emigrantskog Saveza, osnivaju se nove jedinice, dolazi do saznanja da naša emigracija mora imati svoju svrhu i svoju ideologiju, da je naša emigracija politička emigracija, prema tome da i njen rad i njeni stremljenja moraju biti takovi.

Ali taj preokret nije mogao doći naglo. Tu su tradicije, kojih se društva, koja su postojala već više godina, nisu mogla odrediti. Ipač duh emigrantskog postali smo emigrant u pravom smislu te riječi. Prije bez ikakove dublike sadržine, naša emigracija dobila i prihvata svoju ideologiju. Sve se to ispoljava na zajedničkim sastancima i našim Kongresima. Ali od toga, od riječi i emigrantskog zanosa, nije se išlo dalje. Sve je ostalo samo kod riječi, kod dugotrajnih diskusija i raznih predloga, dok na rad malo ko da je poništao. Trebalo su se zbiti stvari, koje nam naročito u posljednje vrijeme ne idu u prilog, pa da se ravnodušnost u našoj emigraciji pretvor u upoznavanje prave svrhe i zadatka naše emigracije.

I zato nastaje preokret, po mom mišljenju na bolje, za sada još lokalizovan, ali preokret koji se osjeća, koji će pokrenuti emigrantske mase, koje spavaaju.

Mnogi od nas su možda klonuli ili će klonuti, pomireni sa sudbinom. Ovakovi su slični poraženom vojski, koja bježi glavom bez obzira. Ali mi ne smijemo bježati. Mi moramo pristupiti kao vojsko, kada ostanju do izvjesne tačke, da se tu prikupe, da joj se podigne moral, da se spremi i da bude opet sposobna za djela, koja će je činiti pobjednikom.

Ova vjera ne smije nas nikada napustiti, pa nalazili se mi u ne znam kakvom položaju. Tu vjeru moramo podržavati u svakome od nas, tu vjeru moramo širiti svuda, svakom prilikom i na svakom mjestu!

Mi se možemo boriti za naše ideale koliko hoćemo, ali ako ne vjerujemo u pobjedu tih idealja i njihovo ostvarenje, užalud nam svaki trud. U ono što hoćemo, u to moramo vjerovati, jer ako ne vjerujemo u to, kako ćemo onda raditi pređano i svom dušom i osjećajima na onome u što ne vjerujemo? Naši ideali, pobjeda naših misli, ostvarenje naših težnja, naša borba i naš rad, osnivaju se dakle na vjeri. Načlost ova vjera, kao što sam to jednom prilikom istakao, a što danas ponavljam, ta vjera slabiti nestaje je. I od tada, u pomanjkanju vjere, tako je stanje. Prema tome prvi naš korak u potrazi za putom neka nam bude podizanje te vjere u našim redovima, jer vjerovati u nešto znači više nego li nadati se nečemu,

Hoću da se još na nešto osvrnem. U jednom članku pod istom rubrikom spomenuta je riječ nostalgijski, t. j. čežnja za domom, i da se u toj čežnji sastoji suština našeg problema i naše ideologije. Ja se time ne bavio složio. Nostalgija nas neće ili bar ne bi smjela nikada napustiti. Čežnja za zavičajem obuhvata svakoga, pa i onoga bez nade i bez vjere, isto tako kao i malodrušne i borbene, kao i one, koji su se pomirili sa sudbinom. Jedan emigrant na primjer, ne mora osjećati čežnju za domom, a da ipak osjeća emigrantski i da je za emigrantsku ideju spremjan doprinjeti svoj dio. Ne u nostalgiji, već u našoj borbi za Pravdu, sastoji se naša ideologija, u našem končnom cilju. Nostalgija nije ni kod svih jednak. Ona je trenutna i promjenljiva. Danas je ona jača, sutra slabija, već prema prilikama. Ako se duće vremena nalazimo u jednom kraju, te će nostalgiju polako nestajati. Ona će se ponekada pojavljivati, a možda i nikada više. Nostalgija će biti jača u prvim danima, kada napuštamo svoj zavičaj. I kako vrijeme učini svoje, tako i čežnja za zavičajem, prilagodjivanjem okolini i prilikama u kojima živimo, polako sve više slabi, dok sasvim ne isčeze. To graniči sa assimilacijom, kojoj se moramo odupirati.

PREBIVALSTVO JULIJSKE KRAJINE,

BENEŠKE SLOVENIJE IN ZADRSKE POKRAJINE

PO LJUDSKEM ŠTETJU OD 21. APRILA 1936. LETA

Italijanski državni uradni list je 19 aprila t. l. objavil legalno število prebivalstva za posamezne občine. To število se ne ujema s številom prisotnega prebivalstva, temveč s številom prebivalstva, ki ima v dotični občini svoje običajno bivališče (residenza).

Po teh podatkih posnemamo v naslednjem število prebivalcev za občine Julijske Krajine, Beneške Slovenije in Zadrske pokrajine.

GORIŠKA POKRAJINA							
1. Ajdovščina	6558	12. Dornberg	4208	23. Komen	4788	34. Šempas	2849
2. Anhovo	3024	13. Fara	1699	24. Kopriva	4506	35. Stanjel	1987
3. Bovec	4213	14. Gorica	46640	25. Krmin	8154	36. Št. Vid	2555
4. Breginj	2008	15. Gradiška	4034	26. Marjan	1683	37. Temenica	1462
5. Cerkno	7909	16. Grašovo	3856	27. Miren	3031	38. Tolmin	6095
6. Col	2061	17. Grgar	3028	28. Opatje selo	2377	39. Trnovo	1423
7. Čepovan	2943	18. Idrija	10317	29. Renče	3457	40. Vipava	5017
8. Crni vrh	2900	19. Kal	2112	30. Rihemberk	3349	41. Zagaj	2075
9. Črni vrh	3456	20. Kanal	4293	31. Romans	4172	Vsa pokrajina	200152
10. Dobrovo	2107	21. Kobarič	6273	32. Soča	1064		
11. Dolenje	2446	22. Kojsko	5681	33. Sv. Lucija	5408		

PULJSKA POKRAJINA

PULJSKA POKRAJINA							
1. Bale	2557	12. Izola	9771	23. Osor	1047	34. Tinjan	4268
2. Brioni	310	13. Kanfanar	3894	24. Pazin	19094	35. Umag	7112
3. Barban	5366	14. Koper	11995	25. Piran	15117	36. Veliki Lošinj	1992
4. Boljun	3843	15. Labin	16973	26. Ploomin	4687		
5. Buje	7293	16. Lanišće	3480	27. Poreč	12036	37. Višnjan	5071
6. Buzet	10222	17. Mali Lošinj	6856	28. Pula	46259	38. Vižinada	4998
7. Cres	7570	18. Marezige	3518	29. Roč	2743	39. Vodnjan	11265
8. Črni vrh	3242	19. Motovun	6692	30. Rovinj	10028	40. Vrsar	5565
9. Dekani	6808	20. Nerezine	1904	31. Sveti Vinčenat	3445	41. Žminj	5891
10. Grožnjan	3977	21. Novigrad	2517	32. Sušnjevica	2158	Vsa pokrajina	294492
11. Herpelje-Kozina	2399	22. Oprtalj	5709	33. Šmarje	4820		

REŠKA POKRAJINA

REŠKA POKRAJINA							
1. Ilirska Bistrica	5588	4. Klanca	2167	8. Matulje	8427	12. Reka	53896
2. Jablanica	3106	5. Knežak	3727	9. Moščenice	3043	13. Volosko-Opatija	8642
3. Jelšane	3363	6. Lovran	4215	10. Podgrad	7180	Vsa pokrajina	109018
		7. Materija	4209	11. Prem	1455		

TRŽAŠKA POKRAJINA

VIDEJSKI POKRAJINI

VIDEJSKI POKRAJINI							
1. Britof	968	8. Fojan	2364	17. Šežana	3512	24. St. Peter na Krasu	3606
2. Bukovje	627	9. Gradež	6005	18. Slavina	2272		
3. Devin-Nabrežina	4678	10. Hrenovice	2495	19. Starancan	2415	25. Tomaj	1645
4. Divača-Skocjan	2802	11. Košana	1637	20. Sv. Peter ob Soči	1616	26. Trst	248379
5. Doberdobje	859	12. Lokev	1153	21. Škocjan ob Soči	4267	27. Tržič	19634
6. Dolina	5206	13. Milje	12028	22. Šmihel	1952	28. Turjak	1936
7. Dutovlje	1772	14. Postojna	6596	23. Štanjel	768	29. Veliki Repen	945
		15. Ronke	6668	30. Zgonik	Vsa pokrajina	351595	
		16. Senožeče	1398				

VSA JULIJSKA KRAJINA: 998.301

VPRAŠANJE NARODNIH MANJŠIN.

(Nadaljevanje s 1. strani)ona triju društva »Deutscher Schulvereine« in »Südmark«, katerih naloga je ponemčevanje in izpodrivanje Slovenscev s svoje lastne grude.

Razumljivo je, da tako ravnjanje z našimi rojaki, s koroškimi Slovenci, ne more ustvariti v Jugoslaviji psihološkega razpoloženja za prirene razmere med Jugoslavijo in Avstrijo kakor si jih želimo in kakršne bi bile v korist običajne držav.

Fr. Smodej, senator

JUGOSLAVENSKI NOVINARI IDU U RIM NA PROSLAVU CARSTVA

Jugoslovenski listovi donose prema »Piccolu« od 28. o. m.:

Talijansko ministarstvo za štampu i propagandu, da bi se odužilo za veoma srdičan prijem talijanskih novinara u Beogradu prigodom posjeta grofa Ciana, pozvalo je najpoznatije predstavnike jugoslovenske štampe u Italiju. Svi veči listovi iz Beograda, Zagreba i Ljubljane bit će zastupani po

FAŠISTIČKA DIPLOMATSKA AKTIVNOST

U posljednje vrijeme opaža se neka narocita aktivnost fašističke diplomacije. Sporazum Rim—Beograd, najavljeni sporazum Italije i Rumunjske, sastanak Mussolini—Schuschnigg u Mlecima, dolazak Goeringa u Rim, posjet grofa Ciana Tirani i najavljeni Ankari, sve su to znakovi neobične diplomatske aktivnosti.

»Dinamika fašizma« podvlači se u talijanskoj štampi. Tu dinamiku treba priznati, iako ne u onom značenju koju joj pridaje fašistička štampa. Fašizam je dinamičan, ali regresivno dinamičan. I socijalna funkcija fašizma je baš u toj regresivnoj dinamici: Fašizam ima da vrati čovječanstvo natrag. Sa ravnim teorijom vraća društvenu nauku u prehistoriju naučene društvene misli, kao što je to rekao ovih dana jedan naš mladi učenjak. Međunarodne odnose vraća fašizam za dvadesetak godina unatrag kada su zvečali sabljom razni kaiseri po Evropi, a u internacionalnoj politici forsira bilateralne ugovore protiv duha kolektivne sigurnosti. Ruši Društvo naroda, a ne preza ni od nenajavljenog rata (Abesinijska, Španjolska) gasovima, torpedo-bombama i streljanjem civilnog stanovništva — žena i dečje.

Mussolini je 1932 bio rekao da će kroz deset godina Evropa biti fašizirana i fašistička. Prvi deset godina fašizam je bio samo talijanski specijalitet. Sa dolaskom Hitlera na vlast ta dva fašizma u zajednici vrše ofanzivu u Evropi. Fašiziranje uspijeva. Poljska, Austrija, Mađarska, Rumunija itd. dolaze pod utjecaj fašističkih država.

Zapadne demokracije su svojom pasivnošću i koketiranjem s fašizmom odibile od sebe male države. Pustili su Abesiniju i snose kriticu za slabljenje Društva naroda. Dolaskom Narodnog fronta na vlast u Francuskoj, »probudjenjem« i naoružanjem Engleske, Rouseveltvom pobjedom u Americi i uspešnom aktivnom odbranom Španjolske vlade od fašističkog napadaja, premoć fašizma dolazi u pitanje.

Radi toga tolika aktivnost. I ratna i politička. Aktivno angažiranje fašističkih vlasta u Španiji (Italija i Njemačka čak ni ne priznaju Španjolsku vladu), razni ugovori i putovanja iz Rima na istok, dokazuju da je fašizam upro sve sile da iskoristi još posljednji povoljni momenat. Jer Engleska nije još oboruzana, Francuska se bori da popravi ono što je Laval pokvario, a u Španiji nisu još pobunjenci, štićenici Italije i Njemačke svladani.

Težište sve te aktivnosti je u Španiji. Od ishoda te borbe, zavist će uspjeh ili neuspjeh te fašističke diplomatske dinamike. Napredak ili nazadak Evrope — polazak u budućnost ili vratanje u prošlost.

MALE VESTI

— Antonio Gramsci, bivši antifašistički zastupnik Juliske Krajine u Rimskom parlamentu umro je u zatvoru. — Konfirman 1926 na Ustici, malo kasnije stavljen kao konfirman pred Specijalni tribunal, bio je osuđen na 20 godina roboje. Uz Matteotija bio je najpoznatiji oponicioni vodja. Rodom je bio iz Sardene.

U »L'Informateur italien« napisao je o Gramsciu topao nekrolog sa opširnim životopisom poznati francuski pisac Roland Rolland.

— Bataljon Garibaldi u Španiji povećan je na brigadu i nosi naziv »La Brigada Garibaldi«. Komandantom je ostao i nadalje Rancolfo Pacciardi, bivši talijanski oficir odlikovan za hrabrost i jedan od bivših aktivnih članova talijanske republikanske stranke (Mazziniani).

— U Miljanu je uhapšeno 25 lica zato što su javno izrazavali simpatiju za Španjolsku vladu. Francuski list »Populare« donosi njihova imena i kaže da su svih umjetnici (glumci, slikari, kipari i t. d.).

— Don Sturzo, bivšeg vodju talijanske pučke stranke, koji se nalazi u emigraciji, napada »Regime fascista« i nazivljuje ga »bijelom boljševikom«. Don Sturzo je katolički svećenik. Napada ga zato što je Don Sturzo uz madrišku vladu.

— Garibaldince u Španiji napada talijanski list »Telegrafo« dokazujući kao Garibaldi nije bio internacionalac, već jedino kosmopolita.

— Pariški list »L'Intransigente« pozivlje Francuze da putuju u Italiju. Uz taj članak donosi i geografsku kartu Italije, ali bez — Juliske Krajine i Tirola.

— Na Rijeci su kažnjeni radi kriomčarenja konja iz Jugoslavije na 6750 lira globe svaki: Anton Fatur, Josip Fatur, Andrija Fatur, Anton Novak i Anton Slavec.

— U Veprincu su na gradskim vratima postavili uz velike fašističke svečanosti kip lava sv. Marka. Svečanost je priredjena na blagdan sv. Marka, gradskog patrona.

— U Puli su osuđeni Buršić Anton Franjo iz Zbandaja i Ivan Barolin Martin. Buršić je osuđen na 10 mjeseci za-

Povišenje plaća u Italiji

Cijela talijanska štampa donosi velikim slovima na prvoj strani članke o povećanju plaće namještencima i činovnicima i ističe kako je duce tako odredio. Uz to se ruge demokratskim državama da kod njih nema takova reda i takove brige za siromahe, jer da tako nema jednog čovjeka koji bi pazio na sve — i na plaće i na cijene — pakada cijene poskoče da podigne i plaće.

Prema tim vijestima povisuju se činovničke plaće do 1500 lira mjesečno za najmanje 10, a najviše 12 postotaka. Plaće više od 1500 lira dobivaju povećanja samo za svotu do 1500 lira, a dalje ništa. Cijene ostaju nepromijenjene i nad njima se vrši najstroža kontrola. Pokrajinski tajnici dobivaju nalog da u saradnji s predstavnicima pojedinih korporacija strogo nadziru kretanje cijena i spriječe svako povećavanje, kako ne bi ova povišica plaća bila time likvira.

Unione fascista fra le famiglie numerose

Nova demografska bitka u Italiji — Administrativne i zakonodavne mјere za radjanje

Pisali smo već u par navrata o potpunom krahu demografske bitke u Italiji, a i talijanske novine, pišući prije mjesec i po dana o demografskoj politici Italije, nisu mogle zatajiti da kampanja za porast pučanstva ne samo što nije imala uspjeh koji se očekivao, nego da je izostao i svaki rezultat. Ova nimalo utješna činjenica za režim, koji svim sredstvima forsira nagli porast stanovništva, imala je za posljedicu, da su sada donešene neke značajne mјere u administrativnom i zakonodavnom pogledu, sve u cilju da se pospješi što brži brojan razvijat talijanskog naroda.

Te najnovije mјere tvore čitav jedan sistem, koji točno regulira položaj oca obitelji u fašističkom društvu. Glava obitelji imat će od sada neka posebna prava i časti u državnom životu, koje do sada nije imao. Jedna od prvih vladinih mјera u tom pogledu, jest osnivanje novog društva, čiji će članovi moći sami obitelji s velikim brojem članova. To će se društvo zvati »Unione fascista tra le famiglie numerose«, te će uživati godišnju potporu od vlade u iznosu od pola milijuna lira. To će biti, kako ističu talijanski listovi, jedna od najmoćnijih organizacija po broju svojih članova, a po svojem moralnom autoritetu jedna od najvažnijih. Novo će društvo biti neke vrste primudra organizacija, u kojoj će obitelji s velikim brojem djece (najmanje sedmero) biti već samim tim faktom pravi članovi organizacije. Obitelji s petero ili šesterom djece moći će takodjer postati članovi novoga društva, ali s manje privilegija nego obitelji s većim brojem djece. Da se vidi veličina nove organizacije dovoljno je napomenuti da je godine 1928. bilo u cijeloj Italiji milijun i po obitelji sa sedmero i više djece.

Ta će organizacija (i njenom se osnivanju već pristupilo) imati karakter potporne i moralne zajednice, slično kao što je to kod organizacije talijanskih ratnih invalida, društva obitelji u ratu palih vojnika itd., te će uživati isti ugled kao i spomenute organizacije. Organizacija će biti zastupana putem svojih delegata u raznim javnim organizmima, državnim, provinčijskim i općinskim.

Jedna daljnja vladina odredba u svrhu povećanja nataliteta sastoji se u tome, da će mladim parovima prigodom sklapanja braka, biti stavljeni na raspolaženje manji t. zv. svadbeni zajmovi. Način, kako se podijeljuju ti zajmovi i

tvora i 1560 lira globe, a Barolin na 1500 lira globe i 4 mjeseca zatvora. Osuđeni su zato što su u šumi pekli rakiju bez dozvole.

— Ivan Poropat pok. Jure iz Trstenika kod Lanišća je zadobio ozlijede na ruci radeći u nekom kanalu i morao je da ide u puljsku bolnicu.

— U okolini Gorice našli su neki sejaci mrtvog Adolfa Perka, starog 65 godina iz Gorice.

— Talijanski novinari su otišli u Berlin i dočekani su velikim slavljem. Prilikom prijema fašističkih novinara rekao je ministar Reicha za propagandu dr. Göbbels između ostalog da je taj posjet nov izraz priateljstva Italije i Njemačke, koje je već postalo gotovo tradicionalno. Taj posjet treba da počinke i njemačkom i talijanskom narodu, a što više i cijelom svijetu, da je osovine Berlin-Rim stalna i čvrsta. Kad bi se položaj u Evropi trebao svesti na zajednički nazivnik, onda bi trebalo reći da se u Evropi dešava svjetska historijska debata između naroda svijesnih samih sebe i boljševizma.

— I talijanski industrijali su posjetili Berlin i dočekani su velikom pompolom od mnogobrojnih njemačkih odličnika.

— U talijanskim službenim krugovima izjavljuju da još nije donešena odluka o sastanku Mussolinija sa Hitlerom, a najmanje da bi moglo doći do sastanka već početkom maja ove godine.

JURINA I FRANINA

Jurina: Si poznavala Jurina stara Flafonju?

Jurina: A san — pak?

Franina: Danas je čud svita ki delevaju kako on i gledaju na svit z njigovim ocí.

Jurina: Kako?

Franina: Lipo. U Savičenti je buze niki dugi fante kako telegrafštinga i kad bi ča štrida teško se ga je razumivalo — a stari Flafonja kad bi doša doma sve bi ljuden drugačije povida, vajk je on ništo drugo čuja je li dozna, onako kako je njemu bilo najliplje. Niki Đidi u Savičenti da je štridati da ima doma prća dobrega kvaliteta i priporučila se je za njega onik i imaju koze.

Jurina: Pak ča mi to povidaš?

Franina: Dugi fanat ni umija lipo povidati pak je rekla: »Štor Đidi ga ima koža prć ki ga ima dognati poli Štor Đidi«. Kad je stari Flafonja doša doma, on je ljuden rekla da svit ki imaju koze moraju he dopeljati k Longi u Savicentu.

Jurina: Tu danas je čud takovega svita. Saki bi najvoljala da mu se godi onako kako bi on stija. Saki bi najvoljala biti najstimanji i najpametniji i saki para da je njigova najpametnija. — Barba Tone Buzarona bi služa Flafonju pak bi rekla: »Da, da i ti imaš po soju pravo i ki ti bude virova je kako ti. Toje preteljstvo z drugim čovikom toje beside i vira dura koliko Longina predika i lanjski snig. — I oni put bi se svadili i pošli saki sebi.

Franina: Benj ki je bija pametni.

Jurina: Ter ti se samo povida. Pa metiš Franina kad sano 1906 lita pokle voti pili z brent i z uharic vino koliko je ki stija i kantevali tri dane pris privstanka, »Moja vira još je vajk ona stara«. I »Zaspal Pane pod orihon v hla-de«.

Franina: Benj ono je bija svit.

Jurina: U tih trideset lit malo smo zasurilli, ma vira je vajk trda.

Franina: Trda, trda, samo se je tribe čuvati raznih Flafonj svejeno da li nose kurete je li fino šumprešanu robu i plju namisto z diže z finih mižoli sampanjac.

Jurina: Kad si kušelja z Maton Baloton?

Franina: A ni čud ud tega.

Jurina: Ki bi rekla da se je onako mudra glava zlegla mriž lončari.

Franina: Ni ohoja, ma jušto to ga dela velkin. Samo neznan kako je mogu učiniti piske za mišnice od trške u uvlj kraj.

Jurina: Menomal za piske, ma mišnice, aš ni maranguni he ne znaju delati kako ni oni Vodnjanc.

Franina: To on zna. Ma sviri he lipi zrman moj liplje nego svi bunbari harmoniku.

Jurina: A roženice? Kad na njih zasvirli noge same skaču i čoviku se parada da je pali ovac i da mu je šiljar pun rožic i sluša slavice je li kosičia. Je li pak da gleda na samlju pali sv. Foške kako igraju Vlahi z Bezicami i lipo niknu drugu ariju čovik guta.

Franina: Meni se para da smo mi Piščotari imali dva Mate.

Jurina: Jenega ča je 1914 lita ubisja šiljar priko oči i rekla da će čud durati to rivanje, ma pokle će biti lipo.

Franina: I ni žbalja. Samo lipo je onemu kemu je.

Svaki emigrant mora da ima veliki emigrantski

„JADRANSKI KOLEDAR“

Velik izbor štiva. Saradjivali najbolji pisci. Mnogobrojne slike.

Ko ga još nema neka ga odmah naruci! Upozorite na nj svoje prijatelje!

NAŠA KULTURNA KRONIKA

ISTARSKE NARODNE PJESEME U LJUBLJANSKOM RADIJU.

11. o. m. će nastupiti članovi »Istarske obitelji« u Ljubljani sa istarskim narodnim pesmama i narodnom glazbom u Radio-Ljubljana.

Pjevati će: (dvopjev) Zubalić Drago, Hrvatin Antonija i Gržinić Marko, Kajin Jospina.

Svirati će: Zubalić Drago, Gržinić Marko, Kavalić Viktor i Brajković Bogdan.

ZAHVALA DR. L. KRAIGHERA.

Za obletnico svojega šestdesetega rojstnega dne sem prejel toliko čestitk in voščil od raznih emigrantskih društev in organizacij po vsej državi in od zvezne v Beogradu, da mi — upam — oproste, če se jim samo na tem mestu najiskrenejše zahvaljujem in jih pozdravljam z eno mislio, ki nam je vsem skupna: — da bič prenapočil rojstni dan svobode vsem našim bratom v neodrešenih delih naše domovine.

V Ljubljani, 3. majnika 1937.

Dr. Alojz Kraigher s. r.

PREMIERA KRAIGHEROVE »ŠKOLKE«.

V proslavo 60-letnice našega rojaka in odličnega slovenskega pisatelja dr. Lojza Kraighera bo mariborsko gledališče priredilo v soboto dne 8. t. m. premjero Kraigherjeve »Školke«. — (Agis.)

PRVI NASTOP KSENIE VIDALOVE.

V nedeljo dne 2. maja t. l. je prvi nastopila na opernih deskah naša rojakinja Ksenija Vidalova, doma iz Škednja pri Trstu. Pela je v ljubljanskem opernem gledališču partijo Mimi v Puccinijevi Bohemi in je bil ta njen prvi nastop tako posrečen, da takih kronika ljubljanske opere le malo beleži. S svojim nastopom in petjem je navdušila vso prisotno publiko, ki jo je nagradila z burnimi aplavzi. Zato se je vodstvo ljubljanske opere odločilo, da ponovi Bohem z Vidalovo tudi v torek 4. t. meseca. Naši rojakinji kar najiskrenejše čestitamo k njenemu uspehu in ji želimo pri njeni pevski in igralski karieri še nadaljnih uspehov. — (Agis.)

NOVI BROJ

CAR-EMINOVOG »MORNARA«

izašao je u Sušaku iz štampe sa slijedecim sadržajem: »Mornar«: Svetili slaveni dani. — V. C. E.: Kralj iz legende: Vozite natrag! — Sedam pitanja. — Dundo Simo: Gajetunski razgovori. — Naš ministri pred mikrofonom. — Po R. P.: Ko je kriv? — Miločer. — C.: Otac riječke rezolucije. — Lujo Dorčić: Krunitvene svečanosti u Londonu. — V. C-ić: Važnost razvoja sušačke luke. — Dvije vjere. — Odgovori na sedam pitanja. — Priopovijest o mladiću koji je htio da postane kapetan.

U FOND „ISTRE“

Petrovec Anica, pošt. uprav. — Gorenji Logatec Din 20.—
U prošlom broju objavljeno Din 40.586.60
Ukupno Din 40.606.60

STATUTI TRŽAŠKEGA MESTA

Profesor Marino de Szombathely, ki si ji že pred leti stekel zasluženo slavo z vzornim italijanskim prevodom Homerjevih in Vergilijovih pesnitev, je v zadnjem času posvetil posebno zanimanje starim statutom tržaškega mesta. Plod njegovega dela sta dve obsežni knjigi. Prva, ki je izšla pod pokroviteljstvom tržaške občine, tržaške univerze in odvetniške zbornice ter obsegala skoraj 600 strani, nam je prinesla Tržaški statut iz leta 1350 v latinskom izvirniku z obsežnim uvodom in izčrpnim indeksom. Druga knjiga, ki je le nekoliko manjša in ki je objavila Statut iz leta 1421 je izšla kot XLVIII zvezek zbirke »Archaeografo Triestino«.

Smatramo za potrebno, da opozorimo na obe publikaciji naše zgodovinarje, še posebno pa naše pravnike, ki se bavijo s sodstvom v prejšnjih stoletjih na našem ozemlju. Toda tudi etnografi bodo našli v njih marsikateri starejši narodni običaj in naši filologi bi takisto v njih uspešno paberkovali. Omenim naj jim samo naslov dveh izmed kapetanov mestne straže: duo de glasena, ki ga navaja statut iz leta 1350 (Lib. I. cap. LXIII). Avtor meni, da je ta beseda v zvezi s francoskim izrazom »glase« in srednjeveškim latinskim izrazom »glassus« (zvok zvona). V drugi knjigi istega statuta (cap. LXXXI) čitamo, da ne sme noben »staconarius« ob določenih dneh imeti odprtih svojih »stationes«. Pa tudi marsikateri krajevna označba v samem tedanjem mestu jih utegne zanimati, tako na pr. »contra-trata (del mesta) Prelaser« ali izvirek »fons dela Jeppa« ali ime »cuchum« za školj, ki je danes spojen s obalo in na katerem stoji stari tržaški svetilnik. Gradiva bo našel vsakdo veliko in zeleni bl le, da bi ga začeli naši strokovnjaki tudi kaj kmalu črpati.

Istra izlazi svakog tjeđna u petak. — Broj ečkovanog računa 36.789. — Preplata: za cijelu godinu 50. — din., za pola godine 25. — din., za inozemstvo dvostruko, za Ameriku 2 dolara na godinu. — Oglasi se računaju po cjeniku. — Vlasnik i izdavač: Konzorcij »Istra«, Masarykova 28a II. broj telefona 67-80. — Za uredništvo odgovara IVAN STARÍ, Zvonimirova 48/III. Tisk: Stečajnina Jugoslavenske štampe d. d., Zagreb, Masarykova 28a. — Za tiskarju odgovara Rudolf Polanović, Zagreb, Illica 131.

VIJESTI IZ ORGANIZACIJA

PLODNO DELO DRUŠTVA „TABOR“

Ljubljana, 27 aprila 1937. — Delavsko prosvetno in podporno društvo »Tabor« v Ljubljani je imelo dne 25. pret. m. v dvorani Trgovskega doma svoj VI. redni občni zbor, ki se ga je poleg zastavnika nekaterih bratskih društev udeležilo okoli 250 članov in članic.

Zbor je otvoril ob 9.30 predsednik tov. dr. Dekleva, ki je po običajnih otvoritvenih formalnostih pozdravil navzoče, počastil spomin naših žrtv ter nato v temperaturi govoru iznesel vodilno misli, ki so usmerjale društveno delovanje v poslovnom letu 1936-37. Poudaril je tesne vezi, ki nas vezajo z našo rojstno zemljo, katere smo in ostanemo zvesti sinovi, kakor bomo ostali zvesti našemu narodu, ki se, odcepili od svojega narodnega telesa in ločen od nas, obupno bori za svoj obstanek. Tarejo ga gromote stiske, ki postajajo zlasti v zadnjih letih čimdalje hujše, ogarja ga nelzprosen assimilacijski val, ki mu odvaja mladino in mu tako izpodjeda korenine. Preti mu nacionalna, kulturna in gospodarska propast.

Tezavne razmere, v katerih živi naš narod v Julijski Krajini, so prisile mnogo naših rojakov, da so zapustili svojo rojstno zemljo in šli po svetu tržuhom za kruhom. Mnogi so prisli med nas in še vedno prihajajo. Ta pojav nas je postavil pred problem, ki mu hočemo posvetiti največjo pozornost. To je vprašanje gromote podpore teh naših rojakov, izkorjeninjenih brezdomcev. Naša dolžnost je, da jim pomagamo. To naloge je društvo doselje z uspehom reševalo in si bo prizadevalo, da bo v bodočnosti njegovo delovanje v tem pogledu še bolj uspešno.

Sledila so poročila tajnika in načelnikov posameznih odsekov. V teh poročilih se jasno zreali društveno delo v preteklem poslovncem letu, ki je bilo v vseh panogah uspešno. Izraje prejšnje poslovne dobe se je društvo pomorilo za 129 novih članov in steje danes 556 rednih in 20 podpornih članov. Izstopil je 1 član, črtanih pa je bilo 6 članov.

Dopisov je tajništvo prejelo 282, oddalo pa 847, skupaj torej 1129. Med oddanimi dopisi je bilo 307 priporedil na Izseljenski urad za podporo potrebnim emigrantom, 63 priporedil na Javno borzo dela v svrhu izdaje potne objave za polovično vožnjo delavcem, potujočim radi dela, in 25 prešenj na mestni fizikat za brezplačni zdravniški pregled in zdravljenje bolnih emigrantov. Izdanih je bilo 193 uradnih spiskov k prosirjanju za pridobitev dovoljenja za zaposlenje v Jugoslaviji. Odkar so bili ti spiski uvedeni, jih je društvo tajništvo izdalo 1297.

Odbor je imel 49 rednih in 2 izredni sej. Članskih sestankov je bilo 39, ki so bili razen 5 vsi zdrženi s predavanjem. Udeležilo se jih je okoli 2800 članov, povprečno torej okoli 80.

Kar se tiče prostov: vzojne in propagande emigrantov misli, je bil odbor tako aktiven. Dne 28. junija 1936 je predrejel celodnevni idejni tečaj, ki je obsegal 7 predavanj o emigrantovih problemih in katerega so se poleg članov udeležile po svojih zastopnikih tudi štirine vrtna društva. Od 10. do 16. maja 1936 se je vršil v društvenem zavetišču propagandno-idejni tečaj s šestimi predavanji. Istotako v društvenem zavetišču se je vršil od 16. do 23. marca 1937 prostveni in socialni tečaj s 17. predavanji. Tudi v zavetišču je bila končno letos v marcu prirejena vzgojno-izobraževalna solja za tovarisko, nastavljene v zavetišču. Na teh tečajih in članskih sestankov je bilo vsega skupaj 71 predavanj, ki so bili v splošnem dobro obiskana.

Tudi s tovarišči, ki so bili radi dela začasno odstopeni iz Ljubljane, je odbor skupaj organiziral skupno s »Socoso«. Vse tri so moralno in gromito prav dobro uspeli. Poleg tega je društvo sodelovalo s svojim pevskim zborom pri

Na polju propagande predstavlja lep uspeh brošura »Naš Idrijski kot«, ki jo je napisal tov. Božič in jo društvo izdal in začelo. Brošura, tiskana v 1000 izvodih, je prinesla nad 1600 Din čistega dobička, ki ga je tov. Božič poklonil društvu v socialne namene.

Z namenom, da se počasti spomin tistih naših žrtv, katerih grobovi so nam ostali neznan, se je zbral poseben fond, ko se bo, ko bo zastoven našarst, uporabil za postavitev spomenika na ljubljanskem pokopališču.

Društvo je imelo tri pridružitve, od katerih dve skupno s »Socoso«. Vse tri so moralno in gromito prav dobro uspeli. Poleg tega je društvo sodelovalo s svojim pevskim zborom pri

nekaterih drugih prireditvah in je bilo zastopeno pri vseh pomembnejših nacionalnih manifestacijah.

Obnovljeni društveni pevski zbor, ki šteje 40 pevcev, in pevk, je pod vodstvom predsednika R. Simonitija prvič nastopal pri prireditvi dne 7. novembra na Taboru, dne 4. januarja je bil zastopan pri Adamčevem spominskem koncertu, dne 10. aprila pa je samostojno nastopal z vokalnim koncertom v Trgovskem domu, in sicer z dobrim uspehom.

Novi dramatski odsek je nastopal prvič pri društveni prireditvi na Silvestrovo v Trgovskem domu s tremi enodejanskimi burkami.

Izletniški odsek je priredil tri društvene izlete.

Društveno socialno delo je nazorno prikazal v svojem izčrpnom poročilu načelnik socialnega odseka. Torejega tega dela je bilo predvsem društveno zavetišče za brezposelne tovariše-delavce. Zavetišče je bilo v märsičem izpopolnjeno in preurejeno. Na zunaj je bila stavba razširjena z enonadstropnim prizidkom za stranišča in umivalnice, popravljena je bila streha, ki je dobila potreben zid: popravljeni in deloma popolnoma obnovljeni so bili podov: v spalnicah in drugih prostorjih. Novega ometa se je napravilo okoli 300 m². Za našedenia in razne druge dela se je porabilo 3500 kg cementa, 40 voz peska, 5600 opek, več kubičnih metrov lesa, znatna količina apna in raznega drugega materiala. Cement so deloma darovala razna podjetja, zlasti tvrdke Inž. Dukš in drug. Inž. Stern in Trboveljska premogokopna družba. Izpopolnjeni deloma obnovljen je bil tudi inventar. Razen kuhiške posede so bile raznih drugih predmetov: 60 novih slamenjach in 183 novih rjuh. Pri tem nabavah je znatno pomagal ženski socialni odsek, ki je nabral nad 5600 Din. Lepo notranje izpopolnitve predstavlja električna rasvetljiva, ki je bila lani v decembru napeljana v vse prostore. Končno naj se omenimo, da se čitalnica v zavetišču ponaša z lepo moderno pridobitvijo s 6-čevnim radio prejemnim aparatom z dvema zvočniki.

V zavetišču tudi v tej poslovni dobi ni manjkalo gostov, zlasti ne v zimskih mesecih. Povprečno jih je bilo od 50 do 80 dnevno. V času od 26. IV. 1936 do 25. IV. 1937 je bilo beleženih 20.160 prenočnin. V istem razdoblju je bilo razdeljenih 14.921 porci hrane (kobil in večerji). Za prehrano se je porabilo 572 kg zabele, 6660 kg krompirja, 704 kg koruzne in 144 kg bele moke, 368 kg mesa, 1500 kg zelenja, 1200 kg repe, 800 kg rižola, 385 kg testenina, 125 kg ječmena, 159 kg soli itd. Za kurjava se je porabilo 4.000 kg premoga in 18 kubičnih metrov drva, poleg večje količine lesnih odpadkov. Premog sta darovala društvo Trboveljska premogokopna družba in Premogovni A. Jaklik v Šent Janžu, Lesne tvrdke A. Kovač, F. Hmeljak in A. Meden na Notranjskem so pa darovalce okoli 6000 kg raznega lesa. Vsem darovalcem, imenovanim in neimenovanim, je bila izražena, topla Zahvala s priznanjem in priznanim za naklonjenost v bodočnosti.

Toda ni vse društveno socialno delo v tem okviru. Gromota pomoč se je prožila potrebnim tudi v razne druge načine: v obliki poslovnih poslov, podpor v gotovini in blagu (obleke, obutev), pripomotiči za izdajo objav za polovično vožnjo, za brezplačni zdravniški pregled itd.

Dobro merilo za obseg socialnega dela, ki ga je društvo vršilo, je pač njegov denarni promet, ki je glasom blagajniškega poročila znašal preko 300.000 Din. Vsekakor lep znesek!

Po poročilih se je razvila precej živahnja debata, nakar je odbor dobil od nadzorništva razne skupnosti s poohvalo. Končno so se vrstile volitve, pri katerih je bil z veliko večino izvoljen naslednji novi odbor:

Predsednik: dr. J. Dekleva; poslovodstveni podpredsednik in obenem načelnik delavsko-strokovnega odseka: Lado Božič; odborniki: Slavica Lenar (tajnik I.); Tone Laharnar (tajnik II.); Rinka Nepuštan (zapisnikarica); Josip Plešničar (blagajnik I.); Adolf Ursič (blagajnik II. in načelnik pevskega odseka); Rudolf Vladič (gospodar-ekonom); Drago Žerjav (načelnik socialnega odseka); prof. Janko Kumar (načelnik propagandno-prosvetnega odseka); Milč Alojzij.

Načelniki: Zdenka Erber (ženski odsek); Jože Pavlovič (dramski odsek); Alojzij Balentin (prireditveni odsek); Roman Dekleva (izletniški odsek); Marjan Petaros (šahovski odsek).

Revisorji: prof. dr. Lavo Čermelj, prof. Ivan Rudolf in Anton Trebec.

Članski sastanak društva »Istra« u Zagrebu

Odbor društva »Istra« u Zagrebu poziva vse članove društva na članski sastanak v nedelju dne 9. maja o. g. u 10 sati ujutro v društvenem prostoru (Zerjaviceva ul. 7. dvorište) sa ovim dnevnim redom:

1. Izvještaj o poslovanju društva (tajnik Debeljuh).

2. Naš položaj (Peruško).

3. Donošenje izmjen u društvena pravila.

4. Mogučnost osnivanja pjevačkega društva.

5. Slučajnosti.

Izlet u Postojnsku spilju

IZLET IZ JUGOSLAVIJE U POSTOJNU

Za Duhove prireduje »Putnik« izlet u Postojnsku jamu s posebnim vlakom. Ide se s kolektivnom putnicom. Informacije daje »Putnik«.

Primamo s molbom za uvrštenje:

Izlet u Postojnsku spilju, na kojem može svatko učestvovati, priredjuje u nedelju 23. svibnja društvo »Narod